

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΙΧΝΕΥΤΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

Συνοπτική Περιγραφή

Η Ανιχνευτική Κλίμακα Λεκτικής και Οπτικής Μνήμης είναι μια σύντομη δοκιμασία ανίχνευσης διαταραχών μνήμης (screening). Αποτελείται από την Υποκλίμακα Λεκτικής Μνήμης και την Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης.

Η Υποκλίμακα Λεκτικής Μνήμης για παιδιά ηλικίας 5-8 ετών περιλαμβάνει την απομνημόνευση πέντε (5) συνηθισμένων λέξεων 2-4 συλλαβών, οι οποίες δεν σχετίζονται μεταξύ τους. Για παιδιά 9-12 ετών, η υποκλίμακα περιλαμβάνει την εκμάθηση επτά (7) συνηθισμένων λέξεων 2-4 συλλαβών, οι οποίες, επίσης, δεν σχετίζονται μεταξύ τους. Οι λέξεις διαβάζονται από τον Εξεταστή με ρυθμό μία λέξη το δευτερόλεπτο και το παιδί προσπαθεί να ανακαλέσει όσες περισσότερες μπορεί. Ο Εξεταστής καταγράφει τις λέξεις που το παιδί ανακαλεί, με τη σειρά που τις ανακαλεί στην πρώτη προσπάθεια και επαναλαμβάνει τη δοκιμασία μέχρις ότου το παιδί ανακαλέσει όλες τις λέξεις (ανώτατο όριο 5 προσπάθειες). Στη συνέχεια, δίνεται η υποστήριξη με ένδειξη, ανεξαρτήτως του αριθμού των λέξεων που το παιδί προηγουμένως ανακάλεσε σωστά, χωρίς να γίνει καταγραφή των λέξεων που το παιδί ανακαλεί. Η υποβοήθηση με ένδειξη στοχεύει στην καλύτερη εγχαράξη της πληροφορίας στη μνήμη του παιδιού, έτσι ώστε η τυχόν μειωμένη επίδοση στην καθυστερημένη ανάκληση (που ακολουθεί) να αποδοθεί σε απώλεια της πληροφορίας και όχι σε ατελή κωδικοποίηση. Η ένδειξη σχετίζεται με ένα βασικό χαρακτηριστικό της λέξης, όπως π.χ. «το φοράμε» για την ανάκληση της λέξης παντελόνι. Μεσολαβεί μια διακοπή 5-10 λεπτών, κατά τη διάρκεια της οποίας ο Εξεταστής μπορεί να συνεχίσει με τη χορήγηση της Υποκλίμακας Οπτικής Μνήμης, καθώς και με δοκιμασίες από άλλα τεστ που δεν περιλαμβάνουν την απομνημόνευση λεκτικών πληροφοριών, εφόσον το επιτρέπει ο χρόνος. Μετά τη διακοπή, ο Εξεταστής ζητάει πάλι από το παιδί να ανακαλέσει τις 5 ή 7 λέξεις, ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκει. Στη συνέχεια, ο Εξεταστής δίνει την υποστήριξη με ένδειξη, ανεξαρτήτως του αριθμού των λέξεων που το παιδί ανακάλεσε σωστά.

Η κλίμακα παρέχει 5 βασικές μετρήσεις:

- τον αριθμό των λέξεων που ανακαλούνται στην πρώτη προσπάθεια,

- τον αριθμό των προσπαθειών που απαιτούνται για την ορθή ανάκληση όλων των λέξεων,
- τον αριθμό των λέξεων που ανακαλούνται στην άμεση ανάκληση, συνολικά,
- τον αριθμό των λέξεων που ανακαλούνται μετά από σύντομη διακοπή και
- τον αριθμό των λέξεων που ανακαλούνται μετά την υποστήριξη με ένδειξη.

Η Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης για παιδιά ηλικίας 5-8 ετών περιλαμβάνει την απομνημόνευση των θέσεων πέντε (5) μαρκών» που τοποθετούνται σε ένα λευκό πλαίσιο 12 (4 x 3) φατνίων. Για παιδιά 9-12 ετών, η υποκλίμακα περιλαμβάνει την απομνημόνευση των θέσεων επτά (7) «μαρκών» που τοποθετούνται σε ένα λευκό πλαίσιο 12 (4 x 3) φατνίων. Ο Εξεταστής τοποθετεί τις μάρκες στα φατνία, τις αφήνει για λίγο ώστε να τις δει το παιδί, τις αφαιρεί και ζητάει από το παιδί να τις τοποθετήσει στις ίδιες θέσεις που τις τοποθέτησε ο ίδιος. Εάν το παιδί δεν τοποθετήσει σωστά όλες τις μάρκες, η δοκιμασία επαναλαμβάνεται μέχρις ότου το παιδί τοποθετήσει σωστά όλες τις μάρκες (μέχρι 5 προσπάθειες). Μεσολαβεί μια διακοπή 5-10 λεπτών, κατά τη διάρκεια της οποίας ο Εξεταστής μπορεί να χορηγήσει δοκιμασίες από άλλα τεστ που δεν περιλαμβάνουν απομνημόνευση οπτικών πληροφοριών. Μετά τη διακοπή, ο Εξεταστής (χωρίς άλλη παρουσίαση) ζητάει από το παιδί να τοποθετήσει πάλι τις μάρκες στα σωστά φατνία.

Η κλίμακα παρέχει 4 βασικές μετρήσεις:

- τον αριθμό των μαρκών που το παιδί τοποθέτησε σωστά την πρώτη φορά,
- τον αριθμό των προσπαθειών που απαιτήθηκαν για την ορθή
- γ) τον αριθμό των μαρκών που το παιδί τοποθέτησε σωστά στην άμεση ανάκληση, συνολικά,
- τον αριθμό των μαρκών που το παιδί τοποθέτησε σωστά μετά από σύντομη διακοπή.

Οδηγίες για τη χορήγηση και βαθμολόγηση

Υποκλίμακα Λεκτικής Μνήμης – Άμεση Ανάκληση

Ο Εξεταστής επιλέγει το Φυλλάδιο Εξέτασης που αντιστοιχεί στην ηλικία του παιδιού και εισάγει τη δοκιμασία λέγοντας: «**Θα σου**

διαβάσω μια σειρά από λέξεις. Όταν τελειώσω, θέλω να μου πεις όσες περισσότερες λέξεις μπορείς να θυμηθείς.»

Ο Εξεταστής διαβάζει τις λέξεις που αναγράφονται στο Φυλλάδιο Εξέτασης με ρυθμό μία λέξη το δευτερόλεπτο και καταγράφει τις απαντήσεις στα αντίστοιχα φατνία. Για παιδιά ηλικίας 5-8 ετών οι λέξεις είναι πέντε (5) και για παιδιά ηλικίας 9-12 ετών οι λέξεις είναι επτά (7).

Αν το παιδί δεν ανακαλέσει όλες τις λέξεις, ή αν κάνει λάθη, η ανάγνωση των λέξεων επαναλαμβάνεται (μέχρι 5 φορές) και το παιδί καλείται κάθε φορά να «θυμηθεί όσες περισσότερες λέξεις μπορεί».

Στη συνέχεια, ανεξαρτήτως του αριθμού των λέξεων που το παιδί έχει ανακαλέσει, ο εξεταστής χορηγεί την ένδειξη με την ανάλογη ερώτηση (π.χ., «ποιο είναι αυτό που πίνουμε;»). Η υποβοήθηση παρέχεται μέχρις ότου το παιδί αναφέρει όλες τις λέξεις, χωρίς χρονικό περιθώριο. Η άμεση ανάκληση με ένδειξη δεν βαθμολογείται.

Υποκλίμακα Λεκτικής Μνήμης – Καθυστερημένη Ανάκληση

Μετά την πάροδο 5-10 λεπτών, στην οποία ο Εξεταστής μπορεί να χορηγήσει την Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης, λέει στο παιδί: «Θυμάσαι τις λέξεις που σου διάβασα πριν; Θέλω να τις θυμηθείς και να μου τις πεις πάλι.» Ο Εξεταστής καταγράφει τις λέξεις που το παιδί ανακαλεί, στο αντίστοιχο τετράγωνο.

Στη συνέχεια, ο Εξεταστής χορηγεί την ένδειξη με την ανάλογη ερώτηση (π.χ., «ποιο είναι αυτό που πίνουμε;»). Καταγράφει την απάντηση του παιδιού χωρίς περαιτέρω βοήθεια. Η ένδειξη χορηγείται ανεξαρτήτως του αριθμού των λέξεων που το παιδί ανακάλεσε σωστά και αυτή τη φορά βαθμολογείται.

Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης – Άμεση Ανάκληση

Ο Εξεταστής επιλέγει το Φυλλάδιο Εξέτασης που αντιστοιχεί στην ηλικία του παιδιού και εισάγει τη δοκιμασία λέγοντας: «Θα βάλω αυτές τις μάρκες στα τετράγωνα. Κοίταξε προσεκτικά, γιατί όταν τις βγάλω, θέλω να τις βάλεις στις ίδιες θέσεις που τις έβαλα εγώ.»

Ο Εξεταστής τοποθετεί τις μάρκες σε συγκεκριμένες θέσεις πάνω στο απλό (λευκό) πλαίσιο, τις αφήνει για λίγο, τις αφαιρεί και μετά ζητάει από το παιδί να τις τοποθετήσει στη σωστή θέση. Για παιδιά ηλικίας 5-8 ετών οι μάρκες είναι πέντε (5) και για παιδιά ηλικίας 9-12 ετών οι μάρκες είναι επτά (7). Οι θέσεις που

τοποθετούνται οι μάρκες είναι σημειωμένες στο Φυλλάδιο Εξέτασης.

Σημείωση: Για παιδιά ηλικίας 5-8 ετών, ο Εξεταστής δίνει στο παιδί επτά (7) μάρκες συνολικά, δηλαδή δύο μάρκες παραπάνω από τις απαιτούμενες. Για παιδιά ηλικίας 9-12 ετών, ο Εξεταστής δίνει στο παιδί εννέα (9) μάρκες συνολικά, δηλαδή δύο μάρκες παραπάνω από τις απαιτούμενες. Η αύξηση του αριθμού των μαρκών στοχεύει στην αύξηση του βαθμού δυσκολίας της υποκλίμακας.

Ο Εξεταστής σημειώνει με «X» τις θέσεις που το παιδί έβαλε τις μάρκες. Αν το παιδί δεν τοποθετήσει σωστά όλες τις μάρκες, η δοκιμασία επαναλαμβάνεται μέχρις ότου το παιδί τοποθετήσει σωστά όλες τις μάρκες (μέχρι 5 προσπάθειες). Ο Εξεταστής τονίζει πως τη δεύτερη φορά που τοποθετεί τις μάρκες στο πλαίσιο, τις τοποθετεί στην ίδια θέση με αυτή της προηγούμενης φοράς, προς αποφυγή του ενδεχόμενου το παιδί να νομίσει πως η δεύτερη τοποθέτηση είναι διαφορετική.

Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης – Καθυστερημένη Ανάκληση

Μετά την πάροδο 5-10 λεπτών, στην οποία ο Εξεταστής μπορεί να χορηγήσει μία μη μνημονική δοκιμασία από ένα άλλο τεστ, ή να απασχολήσει το παιδί με μια άλλη δραστηριότητα, λέει στο παιδί: «**Θυμάσαι τις θέσεις που είχα τοποθετήσει τις μάρκες πριν από λίγο; Θέλω να τις τοποθετήσεις στις ίδιες θέσεις.**» Ο Εξεταστής σημειώνει με «X» τις θέσεις που το παιδί τοποθέτησε τις μάρκες.

Συμπλήρωση του Φυλλαδίου Εξέτασης

Ο Εξεταστής υπολογίζει τη χρονολογική ηλικία του παιδιού σε έτη, μήνες και ημέρες, αφαιρώντας την ηλικία γέννησης από την ημερομηνία εξέτασης (βλ. παραδείγματα παρακάτω). Ο αριθμός των ημερών στην υπολογισθείσα ηλικία δεν στρογγυλοποιείται στον πλησιέστερο μήνα. Η αφαίρεση αυτή μπορεί, στον αφαιρετέο (την ημερομηνία εξέτασης), να απαιτεί να δανειστούμε 1 μήνα και να τον κάνουμε 30 ημέρες, να δανειστούμε 1 έτος και να το κάνουμε 12 μήνες (βλ. Παράδειγμα 2), ή να δανειστούμε 1 μήνα και 1 έτος (βλ. Παράδειγμα 3).

Παράδειγμα 1: Παιδί με ημερομηνία γέννησης 8/3/1998 και ημερομηνία εξέτασης 28/3/07

	Έτος	Μήνας	Ημέρα
Ημερομηνία εξέτασης	2007	3	28
Ημερομηνία γέννησης	1998	3	8
Ηλικία	9	0	20

Παράδειγμα 2: Παιδί με ημερομηνία γέννησης 8/4/1998 και ημερομηνία εξέτασης 28/3/07

	Έτος	Μήνας	Ημέρα
Ημερομηνία εξέτασης	2007 6	3 15	28
Ημερομηνία γέννησης	1998	4	8
Ηλικία	8	11	20

Παράδειγμα 3: Παιδί με ημερομηνία γέννησης 28/4/1998 και ημερομηνία εξέτασης 8/3/07

	Έτος	Μήνας	Ημέρα
Ημερομηνία εξέτασης	2007 6	3 14	8 38
Ημερομηνία γέννησης	1998	4	28
Ηλικία	8	10	10

Μετά το τέλος της χορήγησης και της βαθμολόγησης, ο Εξεταστής συμπληρώνει τα υπόλοιπα τμήματα του Φυλλαδίου Εξέτασης. Τα τμήματα αυτά πρέπει να συμπληρωθούν μετά τη χορήγηση, διότι απαιτούν αριθμητικούς υπολογισμούς.

Η κάθε ορθή απάντηση στην **Υποκλίμακα Λεκτικής Μνήμης-Άμεση Ανάκληση** βαθμολογείται με μία (1) μονάδα. Τα σύνολα των μονάδων αναγράφονται στα αντίστοιχα φατνία στο Φυλλάδιο Εξέτασης. Για την ηλικιακή ομάδα των 5-8 ετών, ο ανώτατος βαθμός είναι πέντε (5) (ανά προσπάθεια - 25 για τις 5

προσπάθειες) και για την ηλικιακή ομάδα των 9-12 ετών είναι επτά (7) (ανά προσπάθεια - 35 για τις 5 προσπάθειες). Ο Εξεταστής σημειώνει τον αριθμό των χορηγήσεων που απαιτήθηκαν για την ορθή ανάκληση όλων των λέξεων, με ανώτατο αριθμό πέντε (5). Η χορήγηση με ένδειξη δεν βαθμολογείται.

Η κάθε ορθή απάντηση στην **Υποκλίμακα Λεκτικής Μνήμης-Καθυστερημένη Ανάκληση** βαθμολογείται με μία (1) μονάδα. Η κάθε ορθή απάντηση στην χορήγηση με ένδειξη, επίσης, βαθμολογείται με μία (1) μονάδα. Για την ηλικιακή ομάδα των 5-8 ετών, ο ανώτατος βαθμός είναι πέντε (5) και για την ηλικιακή ομάδα των 9-12 ετών είναι επτά (7). Τα σύνολα των μονάδων καταγράφονται στα αντίστοιχα τετράγωνα στο Φυλλάδιο Εξέτασης.

Η κάθε ορθή τοποθέτηση στην **Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης-Άμεση Ανάκληση** βαθμολογείται με μία (1) μονάδα. Τα σύνολα των μονάδων καταγράφονται στα αντίστοιχα τετράγωνα στο Φυλλάδιο Εξέτασης. Για την ηλικιακή ομάδα των 5-8 ετών, ο ανώτατος βαθμός είναι πέντε (5) (ανά προσπάθεια-25 για τις 5 προσπάθειες) και για την ηλικιακή ομάδα των 9-12 ετών είναι επτά (7) (ανά προσπάθεια-35 για τις 5 προσπάθειες). Ο Εξεταστής σημειώνει τον αριθμό των χορηγήσεων που απαιτήθηκαν για την ορθή ανάκληση όλων των λέξεων, με ανώτατο αριθμό τις πέντε (5) προσπάθειες.

Η κάθε ορθή τοποθέτηση στην **Υποκλίμακα Οπτικής Μνήμης-Καθυστερημένη Ανάκληση** επίσης βαθμολογείται με μία (1) μονάδα. Για την ηλικιακή ομάδα των 5-8 ετών, ο ανώτατος βαθμός είναι πέντε (5) και για την ηλικιακή ομάδα των 9-12 ετών είναι επτά (7). Ο αριθμός των μονάδων αναγράφεται στο αντίστοιχο τετράγωνο στο Φυλλάδιο Εξέτασης

Σημείωση: Αν το παιδί τοποθετήσει επιπλέον μάρκες από αυτές που απαιτούνται (άνω των 5 για την ηλικιακή ομάδα των 5-8 ετών, άνω των 7 για την ηλικιακή ομάδα των 9-12 ετών), τότε ο Εξεταστής αφαιρεί μία μονάδα για κάθε επιπλέον μάρκα (Άμεση & Καθυστερημένη Ανάκληση).

Ο Συνοπτικός Πίνακας περιλαμβάνει τους ακόλουθους υπολογισμούς:

→ **Υποκλίμακα λεκτικής μνήμης:**

- α) Τον αριθμό των λέξεων που ανακαλούνται στην πρώτη προσπάθεια.
- β) Τον αριθμό των προσπαθειών που απαιτήθηκαν για την ανάκληση όλων των λέξεων.
- γ) Την άμεση ανάκληση (συνολικό βαθμό). Για τον υπολογισμό του συνολικού βαθμού της άμεσης ανάκλησης ο εξεταστής

αποδίδει τον ανώτατο βαθμό των πέντε (5) μονάδων (για παιδιά 5-8 ετών) και επτά (7) μονάδων (για παιδιά 9-12 ετών) στην κάθε προσπάθεια μετά την επίτευξη της πλήρους ανάκλησης, εάν αυτή έχει επιτευχθεί, και αθροίζει τις μονάδες. Παραδείγματος χάριν, ένα παιδί 9 ετών που ανακαλεί 2 λέξεις στην πρώτη προσπάθεια, 6 στη δεύτερη και 7 στην τρίτη, θα λάβει ως συνολικό βαθμό (2+6+7+7+7) 29 μονάδες.

δ) Την καθυστερημένη ανάκληση.

ε) Την καθυστερημένη ανάκληση με ένδειξη.

Οι πρώτες δύο μετρήσεις (α, β) είναι ποιοτικές, ενώ οι τελευταίες τρεις (γ, δ, ε) παρέχουν μία αδρή εκτίμηση του επιπέδου ανάκλησης του παιδιού σε σχέση με τον πληθυσμό στάθμισης, βάσει τεταρτημορίων. Ο Εξεταστής μπορεί να ανατρέξει στον Πίνακα 6.6 του Μέρους 6 του παρόντος Οδηγού για να εντοπίσει το τεταρτημόριο στο οποίο η επίδοση του παιδιού τοποθετείται στην υποκλίμακα αυτή (0-25%, 26-50%, 51-75%, 76-100%).

→ Υποκλίμακα οπτικής μνήμης:

α) Τον αριθμό των μαρκών που το παιδί τοποθέτησε σωστά την πρώτη φορά.

β) Τον αριθμό των προσπαθειών που απαιτήθηκαν για την ορθή τοποθέτηση όλων των μαρκών.

γ) Τον αριθμό των μαρκών που το παιδί τοποθέτησε σωστά στην άμεση ανάκληση (συνολικό βαθμό). Για τον υπολογισμό του συνολικού βαθμού της άμεσης ανάκλησης ο εξεταστής αποδίδει τον ανώτατο βαθμό των πέντε (5) μονάδων (για παιδιά 5-8 ετών) και επτά (7) μονάδων (για παιδιά 9-12 ετών) στην κάθε προσπάθεια μετά την επίτευξη της πλήρους ανάκλησης, εάν αυτή έχει επιτευχθεί, και αθροίζει τις μονάδες. Παραδείγματος χάριν, ένα παιδί 9 ετών που τοποθετεί σωστά 6 μάρκες στην πρώτη προσπάθεια και 7 στη δεύτερη, θα λάβει ως συνολικό βαθμό (6+7+7+7+7) 34 μονάδες.

δ) Τον αριθμό των μαρκών που το παιδί τοποθέτησε σωστά μετά από σύντομη διακοπή (καθυστερημένη ανάκληση).

Οι πρώτες δύο μετρήσεις (α, β) είναι ποιοτικές, ενώ οι τελευταίες δύο (γ, δ) παρέχουν μία αδρή εκτίμηση του επιπέδου ανάκλησης του παιδιού σε σχέση με τον πληθυσμό στάθμισης, βάσει τεταρτημορίων. Ο Εξεταστής μπορεί να ανατρέξει στον Πίνακα 6.6 του Μέρους 6 του παρόντος Οδηγού για να εντοπίσει το τεταρτημόριο στο οποίο η επίδοση του παιδιού τοποθετείται στην υποκλίμακα αυτή (0-25%, 26-50%, 51-75%, 76-100%).

Κατάλογος Λεκτικού και Οπτικού υλικού

Σύντομος κατάλογος λέξεων

Ηλικίες 5-8 (5 λέξεις)	Ηλικίες 9-12 (7 λέξεις)	Ένδειξη
Πορτοκάλι	Πορτοκάλι	Φρούτο
Παντελόνι	Παντελόνι	Το φοράμε
Τετράδιο	Τετράδιο	Για το σχολείο
Πατάτα	Πατάτα	Το τρώμε
Γάλα	Γάλα	Το πίνουμε
	Μαχαίρι	Είναι στην κουζίνα
	Άλογο	Ζώο

Θέσεις «μαρκών» στο πλαίσιο από χαρτόνι

Ηλικίες: 5-8 έτη

ΘΕΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ

	○	○	
○			
	○		○

ΣΥΝΟΛΟ
(0-5)

ΘΕΣΗ ΕΞΕΤΑΣΤΗ

Ηλικίες: 9-12 έτη

ΘΕΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ

	○ ○	○	
○			
	○		○ ○

ΣΥΝΟΛΟ
(0-7)

ΘΕΣΗ ΕΞΕΤΑΣΤΗ